

Summary

Nile politics has evolved around interstate relations and been analysed through the lens of cooperation and conflict. However, Nile politics is characterized by a complexity of variables including colonial policies, national development plans, the legitimacy of the river's treaties, in addition to intergovernmental arrangements. These dynamics demonstrate that the nation state and its institutions are central actors in Nile politics, while civil society has been left behind. Contrary to this strand of Nile analysis, this research investigates civil society engagement in Eastern Nile politics.

The centrality of the Nile for its people's cultures and livelihoods as well as for state development has supported civil society engagement through several transnational actions. In the first decade of the 2000s, civil society participation in global platforms on water, environment and sustainability has been facilitated by international organisations and by donor agencies. The Nile Basin Discourse (NBD) was established in 2003 to be the first basin-wide civil society organisation representing all riparian countries. In addition to this, scientists and think tanks are significant actors designing the river development policies and who collaborate with civil society organisations. Moreover, anti-dam movements, youth initiatives and diaspora groups are active in the framework of Nile politics. Although the reality of Nile politics indicates arising engagement of civil society, Nile literature emphasizes the analysis of historical relations, geopolitical interactions, legal and organisational arrangements and finally, a micro analysis of water development projects in the Nile Basin. Therefore, this research aims to integrate the analysis of civil society engagement in the produced knowledge about the Nile.

To understand civic engagement, the main research question driving the analysis in this dissertation is what determines civic engagement in transboundary hydropolitics and why it has been muted in the Eastern Nile Basin. Answering these questions is by investigating 1) the geopolitical circumstances which empowered and contributed to the rise of national and regional civic activism in Eastern Nile politics; 2) the magnitudes and patterns of civic engagement in Eastern Nile politics; 3) the way in which Eastern Nile national civil society engagement developed into relations immersed in transnational civic engagement; and 4) the parameters of civic engagement in Eastern Nile politics.

In theoretical terms, the research studies civic engagement in Eastern Nile politics from a relational perspective of international relations that refutes a dualist analysis of cooperation or conflict to describe interstate behaviour. The relational perspective allows us to consider the engagement of different actors and actual political dynamics among the riparian countries. Conventional international relations theories (notably approaches based on realism and liberalism) articulate a cooperation impetus (or impediments) to mitigate environmental challenges; however, the very principle of national interest can impede sustainable international cooperation. By comparison,

relational thinking in international relations is based on the complexity of interactions (i.e. water scarcity, development strategies, ecological threats, historical treaties and regional institutions) which can better interpret the context of civic engagement.

The network approach is an analytical framework compatible with the relational perspective because it allows scrutinizing interactions between different types of actors that can have multi-layered connections. Additionally, through the network scope, the engaged actors' power is revealed in creating networks, regulating interactions inside the network, or in making connections between global and national networks. To operationalize the networked relations among civil society actors, the state and donors in the Eastern Nile Basin, this research applies social network analysis (SNA) as an explanatory mechanism to reveal the position of civil society and its relationships regionally and globally. The SNA is composed by three basic elements: 1) nodes that represent actors, either as an individual or collective entity; 2) ties which represent relations among nodes that can be tangible (e.g. funds) and intangible (e.g. norms and information); and 3) the structure which represents the pattern of interactions and reflects the power of actors according to their positions and connections within the network.

The fieldwork conducted for this dissertation took place in countries of the Eastern Nile Basin (Egypt, Sudan, Ethiopia) in addition to Uganda, where the headquarters of the Nile Basin Discourse and the Nile Basin Initiative are located. The sample of interviews to be held with relevant actors was generated by applying the 'snowball technique', because there is no pre-prepared list of civil society actors in the Eastern Nile Basin available. The majority of interviews were carried out in two phases in the course of 2017 and 2018. In addition, resolutions, statements and newsletters that were released by civil society organisations and initiatives were included into the analysis.

The network map of civic engagement in the Eastern Nile Basin shows that civil society, research centres, governments, donors and intergovernmental organisations are entangled. On the international level, the World Bank, donor agencies and think tanks have financial and technical capabilities available to convey norms of participatory development and multistakeholder governance which in fact endorse interaction with civil society actors. Additionally, diaspora groups provide funds, knowledge and political support (and possibly opposition against their respective communities or political regimes regarding water projects and policies). Regionally, the Nile Basin Discourse plays an intermediate role between civil society in the riparian countries and the Nile Basin Initiative which represents governments. Furthermore, Eastern Nile politics has endorsed engagement of public diplomacy delegations and youth-based initiatives (besides the activities of African and Arab think tanks). These civil society actors have established networked activities aiming to participate in Nile development and cooperation.

The transnational interactions (ties) among civil society actors can take different forms. They can be built on organisational relations when the national civil society organisation represents a

regional organisation (e.g. the relation between the Nile Basin Discourse and its representatives in the riparian countries). The prevailing form in the Eastern Nile Basin, however, is a partnership where civil society actors conduct joint projects or programs. Furthermore, philanthropy and volunteerism are more visible in ties among diaspora groups, ethnic-based activism and youth initiatives. The interactions across multiple spaces have significantly developed around four trajectories: 1) knowledge exchange and technology; 2) building technical capacity for communities and organisations; 3) providing water services; and 4) advocacy activities that may include awareness campaigns or resistance to water projects.

The research's main findings are that the network of the Eastern Nile Basin indicates a cluster structure, since civil society actors tend to operate within small groups. Additionally, many of the conducted activities have been in a project or program format; thus, the strength of ties within the network is generally weak and unsteady. The influence of the global discourse on the necessity to involve civil society in water governance has been a significant driver behind transnational civic engagement in the Eastern Nile Basin. Nevertheless, national determinants and dynamics of regional relations between the riparian countries have contributed to shaping the narrative of civic engagement on contested issues. As a consequence of this, most civil society activities have evolved around non-political development approaches and have been marginalized in political negotiations over contested issues focused on the Nile (i.e. water shares and dam construction). Moreover, civil society activism in the Eastern Nile Basin has challenged the grand notion of collectiveness in governing transboundary rivers and the 'One Nile' slogan. In reality, civil society actors have been creating or joining networks driven by their hydraulic location within the Basin (e.g. downstream or upstream), interests (e.g. representing youth or ethnic group concerns) and benefits (e.g. receiving funds to implement water activities). But networks of civil society actors can be a way to further foster transnational activities and patterns of collaboration in water politics, also in the framework of the Eastern Nile Basin.

Samenvatting

De Nijlpolitiek is geëvolueerd rondom interstatelijke relaties en geanalyseerd door de lens van samenwerking en conflict. Nijlpolitiek wordt echter gekenmerkt door een complexiteit van variabelen, waaronder koloniaal beleid, nationale ontwikkelingsplannen, de legitimiteit van de verdragen van de rivier, in aanvulling op intergouvernementele akkoorden. Deze dynamieken tonen aan dat de natiestaat en zijn instellingen centraal staan in de Nijlpolitiek, terwijl de burgermaatschappij achter is gelaten. In tegenstelling tot dit onderdeel van de Nijlanalyse, gaat dit onderzoek de betrokkenheid van de burgermaatschappij in de Oost-Nijlpolitiek na.

In het eerste decennium van de jaren 2000 werd de bijdrage van de burgermaatschappij aan globale platforms op het gebied van water, milieu en duurzaamheid gefaciliteerd door internationale organisaties en door donoragentschappen. De Nile Basin Discourse (NBD) werd in 2003 opgericht als de eerste burgermaatschappelijke organisatie voor het hele stroomgebied die alle oeverstaten vertegenwoordigt. In toevoeging hiervan zijn wetenschappers en denktanks belangrijke figuren die het rivierontwikkelingsbeleid vormgeven en die samenwerken met maatschappelijke organisaties. Bovendien zijn anti-dambewegingen, jongereninitiatieven en diasporagroepen actief in het kader van de Nijlpolitiek. Hoewel de realiteit van de Nijlpolitiek duidt op een toenemende betrokkenheid van de burgermaatschappij, legt Nijliteratuur de nadruk op de analyse van historische relaties, geopolitieke interacties, juridische en organisatorische regelingen en tot slot een microanalyse van waterontwikkelingsprojecten in het Nijlbecken. Daarom beoogt dit onderzoek de analyse van de betrokkenheid van de burgermaatschappij te integreren in de geproduceerde kennis van de Nijl.

Om de burgerbetrokkenheid te begrijpen, is de belangrijkste onderzoeksvraag die de analyse in dit proefschrift drijft, wat de burgerbetrokkenheid bij grensoverschrijdende hydropolitiek bepaalt en waarom het gedempt is in het oostelijke Nijlbecken. Het beantwoorden van deze vragen wordt gedaan door onderzoek te doen naar 1) de geopolitieke omstandigheden die de opkomst van de nationale en regionale burgeractivisme in de Oost-Nijlpolitiek hebben versterkt en eraan hebben bijgedragen; 2) de omvang en patronen van de burgermaatschappij in de Oost-Nijlpolitiek; 3) de manier waarop de betrokkenheid van de nationale burgermaatschappij in de Oost-Nijl zich

ontwikkelde tot relaties die ondergedompeld zijn in transnationale maatschappelijke betrokkenheid; en 4) de parameters van burgerbetrokkenheid in de Oost-Nijlpolitiek.

In theoretische termen bestudeert het onderzoek maatschappelijke betrokkenheid in de Oost-Nijlpolitiek vanuit een relationeel perspectief van internationale betrekkingen dat een dualistische analyse van samenwerking of conflict weerlegt om interstatelijke gedrag te beschrijven. Het relationele perspectief stelt ons in staat om de betrokkenheid van verschillende actoren en de feitelijke politieke dynamiek tussen de oeverstaten te beschouwen. Gebruikelijke theorieën over internationale betrekkingen (met name benaderingen gebaseerd op realisme en liberalisme) verwoorden een samenwerkingsstimulus (of belemmering) om milieu-uitdagingen te verzachten; echter kan het principe van nationaal belang een belemmering vormen voor duurzame internationale samenwerking. Ter vergelijking: relationeel denken in internationale betrekkingen is gebaseerd op de complexiteit van interacties (d.w.z. waterschaarste, ontwikkelingsstrategieën, ecologische bedreigingen, historische verdragen en regionale instituten) die de context van maatschappelijke betrokkenheid beter kunnen interpreteren.

De netwerkbenadering is een analytisch raamwerk dat verenigbaar is met het relationele perspectief, omdat het interacties nauwkeurig onder de loep neemt tussen verschillende soorten actoren die meerlagige verbindingen kunnen hebben. Bovendien wordt door de netwerkomvang de macht van de betrokken actoren onthuld bij het creëren van netwerken, het reguleren van interacties binnen het netwerk of bij het maken van verbindingen tussen globale en nationale netwerken. Om de genetwerkte relaties tussen actoren uit de burgermaatschappij, de staat en donoren in het oostelijke Nijlbecken te operationaliseren, past dit onderzoek sociale netwerkanalyse (SNA) als een verklarend mechanisme toe om de positie van de burgermaatschappij en zijn relaties regionaal en mondiaal te onthullen. Het SNA is samengesteld uit drie basiselementen: 1) knooppunten die actoren vertegenwoordigen, hetzij als een individuele of collectieve entiteit; 2) banden die relaties vertegenwoordigen tussen knooppunten die tastbaar (bijv. fondsen) en immaterieel (bijv. Normen en informatie) kunnen zijn; en 3) de structuur die het patroon van interacties weergeeft en de kracht van de actoren weerspiegelt volgens hun posities en verbindingen binnen het netwerk.

Het veldwerk voor dit proefschrift vond plaats in landen van het oostelijke Nijlbekken (Egypte, Soedan, Ethiopië) in aanvulling op Oeganda, waar de hoofdkantoren van de Nile Basin Discourse en het Nile Basin Initiative gevestigd zijn. De steekproef van af te nemen interviews met relevante actoren was gegenereerd door de toepassing van de ‘sneeuwbaltechniek’, omdat er vooraf geen opgestelde lijst van actoren uit de burgermaatschappij in het oostelijke Nijlbekken beschikbaar was. Het merendeel van de interviews is in de loop van 2017 en 2018 afgenomen in twee fasen. Daarnaast zijn moties, verklaringen en nieuwsbrieven die uitgebracht zijn door maatschappelijke organisaties en initiatieven meegenomen in de analyse.

De netwerkkaart van burgerbetrokkenheid in het oostelijke Nijlbekken laat zien dat de burgermaatschappij, onderzoekscentra, regeringen, donoren en intergouvernementele organisaties met elkaar verweven zijn. Op internationaal niveau beschikken de Wereldbank donoragentschappen en denktanks over financiële en technische capaciteiten om normen voor participatieve ontwikkeling en multi-belanghebbenden bestuur over te brengen, die in feite de interactie met actoren uit de burgermaatschappij onderschrijven. Bovendien bieden diasporagroepen fondsen, kennis en politieke steun (en mogelijk oppositie tegen hun respectievelijke gemeenschappen of politieke regimes met betrekking tot waterprojecten en -beleid). Regionaal speelt de Nile Basin Discourse een intermediaire rol tussen de burgermaatschappij in de oeverstaten en het Nile Basin Initiative, dat regeringen vertegenwoordigt. Bovendien heeft de Oost-Nijlpolitiek de inzet van publieke diplomatie-delegaties en op jongeren gebaseerde initiatieven onderschreven (naast activiteiten van Afrikaanse en Arabische denktanks). Deze actoren uit de burgermaatschappij hebben netwerkactiviteiten opgezet om deel te nemen aan de ontwikkeling en samenwerking van de Nijl.

De transnationale interacties (banden) tussen actoren uit de burgermaatschappij kunnen verschillende vormen aannemen. Ze kunnen worden gebouwd op organisatorische relaties wanneer de nationaal maatschappelijke organisatie een regionale organisatie vertegenwoordigt (bijv. de relatie tussen de Nile Basin Discourse en haar vertegenwoordigers in de oeverstaten). De heersende vorm in het oostelijk Nijlbekken is echter een partnerschap waarbij actoren uit de burgermaatschappij gezamenlijke projecten of programma's uitvoeren. Bovendien zijn filantropie en vrijwilligerswerk meer zichtbaar in banden met diasporagroepen, etnisch gebaseerde activisme

en jongereninitiatieven. De interacties tussen meerdere ruimtes hebben zich significant ontwikkeld rond vier trajecten: 1) kennisuitwisseling en technologie; 2) het opbouwen van technische capaciteit voor gemeenschappen en organisaties; 3) het leveren van waterdiensten; 4) belangenbehartigingsactiviteiten die bewustmakingscampagnes of weerstand tegen waterprojecten kunnen omvatten.

De belangrijkste bevindingen van het onderzoek zijn dat het netwerk van het oostelijke Nijlbecken duidt op een clusterstructuur, aangezien actoren uit de burgermaatschappij de neiging hebben om binnen kleine groepen te opereren. Bovendien waren veel van de uitgewerkte activiteiten in een project- of programma-indeling; dus de sterkte van de banden binnen het netwerk is over het algemeen zwak of instabiel. De invloed van het mondiale discours op de noodzaak om de burgermaatschappij te betrekken bij waterbeheer is een belangrijke motor achter transnationale maatschappelijke betrokkenheid in het oostelijke Nijlbecken. Desalniettemin hebben nationale determinanten en dynamiek van regionale betrekkingen tussen de oeverstaten bijgedragen aan het vormgeven van het verhaal van burgerbetrokkenheid over betwiste kwesties. Als gevolg hiervan zijn de meeste activiteiten van de burgermaatschappij geëvolueerd rond niet-politieke ontwikkelingsbenaderingen en zijn ze gemarginaliseerd in politieke onderhandelingen over betwiste kwesties die gericht zijn op de Nijl (d.w.z. wateraandelen en de aanleg van dammen). Bovendien heeft het burgermaatschappelijke activisme in het oostelijke Nijlbecken het grootse idee van collectiviteit in het besturen van grensoverschrijdende rivieren en de 'One Nile' slogan in twijfel getrokken. In werkelijkheid hebben de actoren van de burgermaatschappij netwerken gecreëerd of zich aangesloten bij netwerken die worden aangedreven door hun hydraulische locatie binnen het bekken (bijv. stroomafwaarts or stroomopwaarts), belangen (bijv. belangenbehartigers van jongeren of etnische groepen) en voordelen (bijv. geld ontvangen om wateractiviteiten uit te voeren). Maar netwerken van actoren uit de burgermaatschappij kunnen een manier zijn om transnationale activiteiten en samenwerkingspatronen in de waterpolitiek verder te stimuleren, ook in het kader van het oostelijke Nijlbecken.